

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Naprave za uboge.

Poglavitniše postavne določbe za preskrbljevanje ubozih.
(Konec.)

Javno preskrbljevanje ubozih.

II. Kar okraju pripada.

Okraj mora sploh pripomagati, kar posamesne srenje ne zmorejo. Preskrbljevati mora ubožne bolnike, dokler si ne morejo sami za preužitek skrbeti. Tu sem spadajo tudi ubožne mladorodnice in bolniki tujih srenj ali okrajev (§. 35.) Okrajnim zastopom se priporoča (§. 36.), da srenjam kolikor le mogoče preskrbljevanje ubozih zlajšujejo, okrajne bolnišnice, ubožnice, delalnice in pokorilnice napravljajo. (Bo vse lepo na papirju ostalo!)

Stroški za upravo ubožnih zadev dobivajo se enako kakor v srenjah iz vstanov, daril, sporočil itd., ki se glasé za okr. ubožno blagajnico (§. 37.); če se s tem ne more shajati, se smejo okr. doklade napravljati (§. 39.)

O stanju ubožne glavnice mora okrajni zastop konec vsacega leta deželnemu odboru izkaze pošiljati (§. 38.)

Tretji oddelek.

Zvršilni organi za javno preskrbljevanje ubozih.

Ti so po §§. 45—58:

- V srenji: srenjski predstojnik, odbor, oskrbniki ubozih in komisijoni ali odbori za uboge;
- v okraju: okrajni odbor in okr. zastop;
- za deželo pa dež. odbor.

Srenjski predstojnik skrbi za uboge, izplačuje stroške, vodi naprave za uboge v srenji in izvršuje policijo gledé ubozih in predpise zoper beraštvo. (§. 45.) On odločuje, ali se ima komu podpora dovoliti ali ne, koliko, kako dolgo in kakošna. —

Srenjskemu odboru pripada: pozvedovati uzroke ubožstvu in jih odstranjevati; določevati, kako da se ubogi preskrbljujejo, in skrbeti za po-

trebne pomočke (denarje), slednjič nadzorovati organe, ki so za preskrbljevanje ubozih postavljeni. (§. 50.) Če treba, postavlja odbor tudi posebnih oskrbnikov za uboge (Armenväter). (§. 51.)

Oskrbnikov dolžnost je, da neposredno in sami za uboge skrbé, da se o njih razmerah in potrebah podučé, bodi si, da jih sami obiskujejo, ali vse to pozvedujejo ter se v ta namen posebno z dušnimi pastirji in zdravniki pogovarjajo; slednjič sprejemajo prošnje ubozih ter jih s svojimi nasveti županu v izvrševanje izročajo. (§. 51.)

Večjim srenjam, posebno po mestih in trgih, se (§. 51.) priporoča ustanovljati posebne odbore ali komisijone za uboge. Razloček med temi odbori in oskrbniki ubozih je ta, da prevzamejo odbori na lastno roko preskrbljevanje ubozih — bodi si po vsem ali deloma —, le da se morajo proračuna držati in so srenjskemu zastopu odgovorni. —

Okrajni zastop ima po §. 53. dolžnost, nadzorovati srenje, kako da za svoje uboge skrbé, pomanjkljivosti, ki se kažejo, odpravljati, posebno pa gledati na to, da se policijski predpisi proti beračenju izvršujejo. Okr. zastop ima pravico, srenjam naročati, če treba jih v to primorati, da si postavijo primernih organov za odvracanje beračenja.

Deželnemu odboru slednjič pripada dolžnost skrbeti za to, da ta postava povsod v deželi v življenje stopi in se izvršuje, da imajo vse deželne naprave za uboge in bolehe primerno upravo; do njega gredó vse prošnje za presojo, bodi si od srenjskih ali okrajnih organov za preskrbljevanje ubozih. —

To je ob kratkem nova postava za preskrbljevanje ubozih. Nihčér ne bo tajil, da ima marsiktero prav dobro določbo v sebi, pomanjkljiva je pa najbolj v tem, da 1. katol. cerkev celó odri-
va od tako važne in težavne stvari, kakor je skrb za uboge, in da 2. srenjam k drugim politi-
čnim poslom naklada novih samostalnega pre-

skrbljevanja ubozih, ki se bo brez dvoma prav tako slabo obnašalo, kakor krajna policija sploh. Česar kdo ne more, se tudi od njega tirjati ne sme. —

Da bode poduk o tej stvari popolnši, povemo prihodnjič še tudi ktero o tem, kako da se po krščanskih ravnilih ubožci preskrbljuje.

Zastran obiskovanja ljudske šole.

Eden naših naročnikov nas vprašuje: ali se morejo otroci, ki so v hribih po 2 uri dalječ, siliti, da redoma v šolo hodijo in ali je prav in postavno, ako hoče krajni šolski svet s kaznimi pokoriti stariše, ker otroci 2 uri dalječ v šolo ne morejo?

Na to odgovarjamo, da tako trdo postopanje kr. šol. sveta nikakor ni v smislu postave. V smislu novih šol. postav je, da otroci nad 1 uro dalječ v šolo naj ne hodijo. Tako velevala §. 59. postave od 14. maja 1869 zastran vstanovitja šol, da se naj „šola napravi povsod v taci krajih, kder v okolici ene ure in po 5letnem poprečnem številu nad 40 otrok biva. ki bi sicer nad eno uro dalječ v šolo hoditi morali.“ To je jasno kot beli dan; nad eno uro dalječ naj otroci v šolo ne hodijo; kder bi toraj veliko dalje v šolo imeli, se naj nova šola napravi, ako je v okolici ene ure in po petletnem poprečnem računu več ko 40 za šolo zrelih otrok. Toliko otrok je pa v hribih v okolici ene ure prav malo kde. Za hribovsko mladino kaže le nedeljska šola, v kateri se, ako je v pravih rokah, otroci vsega dovolj nauče, kar je kmetu vedeti potrebno in koristno.

Res, da postava s kaznimi žuga, ako se šola zanemarja; pa postava govori le o neopravičenih zamudi. (§. 25. postave od 14. maja 1869; deželna postava od 4. febr. 1870 §. 32.) Opravičen ali veljaven izgovor pa imajo gotovo hribovski otroci, ki so po 2 uri dalječ od šole. Če pomislimo veljavne izgovore, ki jih postava od 20. avg. 1870 zastran šolske zamude našteva, imajo hribovski stariši še več za se. Po §. 4. imajo stariši veljaven izgovor, ako njih otroci iz šole izostajajo:

- a) če so otroci bolani,
- b) če so stariši ali domači bolani, kateri očitno otroka za postrežbo doma potrebujejo;
- c) če je slabo vreme ter bi otroci na zdravju v nevarnost prišli;
- d) če so poti prehudi ali nepristopni.

Ko bi tudi zgoraj omenjene, jasne določbe zastran daljave v šolo v postavi ne bilo, morajo vendar tudi najliberalniši šolski očetje spoznati, da je posebno v zimskem času za zdravje hribovskih, po dve uri od šole oddaljenih, navadno slabo oblečenih otrok silno nevarno, ako se hočejo siliti, da po 4 ure pota v šolo in iz šole vsak dan napravijo! To je nečloveško in toraj krivično in nepostavno.

Naj se toraj dotični krajni šolski svet nekoliko ohladi in uboge hribovske otroke in stariše pri miru pusti ter resno preudari, da imajo stariši prvo in nedotakljivo pravico do svojih otrok od Boga, pravico, katero morajo vsaj pametni sosedje in srenjčani tim bolj spoštovati, čim več jo šolska postava v mnogem oziru žali.

Gospodarske stvari.

Proračun krme, klaje ali piče.

Pod tem naslovom razglša profesor dr. Wilhelm v „Ldb.“ spis, katerega smo v poglavitnih potezah za „Gosp.“ bralce posneli, ker je stvar premislila vredna.

Naši živinorejci pogostoma greše, da več živine skoz zimo drže, nego je dobro in je redno preživiti morejo. Mnogi še bistvenih pogojev uspešne in hasnovite živinoreje ne poznajo. Dobiček, ki ga živina vrže, stoji do neke višine v ravni razmeri h krmi, ki jo živina dobiva. Da se mlada živina le slabo razvija in le po malem raste, da imajo krave le pičlo mleka, temu je glavni vzrok prepičla in preslaba krma ali klaja. Deset dobro rejnih živinčet vrže več dobička, nego pa dvajset slabo gleštanih in izstradanih repov. Dostikrat je živina konec zime tako shujšala in je toliko na svoji telesni teži zgubila, da prve tedne spomladi, ko pride zelena klaja ali paša, komaj po zimi zgubljeno meso zopet nabere in se nekoliko popravi. Gnoj od suhe živine te zgube ne nadomestuje, ker ga je malo in še ta ves pust in brez moči. In kar dobra poletna paša in klaja popravi, gre prihodnjo zimo zopet v zgubo in tako leto za leto. Vrh tega pa je gospodar spomladi dostikrat prisiljen živino, komaj da se pašnik nekoliko ozeleni, na pašo goniti. Prerana paša pa ovira na pašniku veselo rast in lastnik ima dvojno škodo: v hlevu na gnoju, ki se na potih in spašnikih raztepe, in na spašniku, ki se prerano oddrgne.

Morebiti pa kdo misli, da več živine več gnoja da. Pa ta misel je popolnoma kriva, ker ni gnojna množina odvisna od števila repov v hlevu, ampak v prvi vrsti od pokladane krme in nastlane stelje. Dobro rejena živina daja več in boljšega gnoja od izstradane in suhe.

Treba torej mnogovrstne škode se varovati in za časa skrbeti, da je napravljena krma z številom živine, katero hočemo skoz zimo rediti, v pravi razmeri. Če se doma krme prepičlo pridelal, treba je klaje prikupiti, postavim: tropin, otrobov, prge ali preš in druge, da se tako krmina množina s prezimovano živino v pravo razmero spravi.

Če hočemo zvedeti, koliko živine da zremo skoz zimo z vso narejeno krmo prerediti, si moramo to izrajtati ali krmin proračun napraviti, t. j. vso klajo, kolikor smo je pridelali,

moramo po centih sešteti, nje redilno vrednost pozvediti in potem zračunati, za koliko repov bode skoz zimo segla. Pred vsem treba znati, koliko krme posamesna živinčeta potrebujejo. To kaže senenska vrednost, če se namreč redilna vrednost jednega centa sena primeri s slamo različnih družih žit in klajnih stvari. Tako ima:

400—500 funtov zelene klaje,	
200 " ječmenove ali ovsene slame,	
250 " pšenične slame,	
300 " ržene slame,	
50 " zrnja,	
200 " krompirja,	
300 " bele pese,	
400 " navadne repe,	
80 " ogršične prge ali preše,	
100 " črskih pivnih tropin	

ravno toliko redilne vrednosti, kolikor je ima 100 funtov travniškega sena.

Če se tedaj klajin proračun dela, se mora vsa na kakem gospodarstvu pridelana klaja s pomočjo teh števil na vrednost sena prerajati. Na to se pozve vsakdanja potreba vse živine, kolikor je kateri gospodar v hlevu ima. Zato pa je najpristojše merilo živa teža živine. Rajta se namreč na 100 funtov žive teže $3\frac{1}{3}$ funta na dan, da se živina popolnoma zadostivo preživi in tudi za delo pripravna ostane. Tako potrebuje na primer krava, ki ima 800 funtov žive teže, $26\frac{2}{3}$ funtov sena na dan. Če dalje vso napravljeno klajo s tem, kar na dan vsa živina v hlevu potroši ali pojé, delimo, najdemo čas, kako dolgo bomo z napravljeno klajo po zimi segli. Če pa hočemo zvedeti, koliko živine moremo z vso napravljeno klajo prerediti, se to zve, če vso napravljeno klajo s tem delimo, kolikor jedno živinče skoz celo krmino dobo, skoz zimo, potrebuje. Tu pa je vsikdar bolj varno krmino dobo nekoliko bolj raztegniti, da se ne uštejemo in v neprilicne zadrege ne pridemo. Svetovati je klajin proračun do konca meseca majnika raztegniti, čeravno se po naših krajih večidel meseca maja že zelena klaja in paša začinja. Neugodno vreme pašo in zeleno klajo spomladi večkrat zapreči in živini se mora v hlevu pokladati.

Ker je pa zdaj ravno čas, si krmin proračun narediti, hočemo tukaj kratek izgled podati, kako da se to naredi. Vzemimo, da so kmetu za zimsko krmino dobo, t. j. od 1. novembra do 31. majnika, tedaj za 212 dni, vrh primerne množine turšične slame in stelje na razpolaganje sledeče množine klaje:

225 cent. travniškega sena	=	225 senenske vrednosti,
150 " detelje	=	150 " "
60 " ržene slame	=	20 " "
175 " pšenične slame	=	70 " "
150 " ovsene slame	=	75 " "
600 " pese	=	200 " "
400 " navadne repe	=	100 " "

vkup . . 840 cen. sen. vrednosti.

Od te številke se mora pa najprej to, kar vprežna, za gospodarstvo neogibno potrebna živina potrebuje, odbiti. Vzemimo, da se na kmetijstvu, ki ima blizo 30 orali posejanja, redita dva konja, ktera vrh primerne množine ovsa po 10 funtov sena in po 10 funtov slame na dan potrebuje, toraj vkup 424 centov sena, 424 centov slame. Če slamo za polovico senenske vrednosti rajtamo, imamo poprek okoli 75 centov senenske vrednosti, ki se morajo od gori povedane številke odbiti tako, da jih še ostane 765 centov, kateri na 212 dni razdeljeni na dan 361 funtov za pokladanje dajajo.

Po prejšnjem računu moremo blizo 14 po 800 funtov težkih krav ali pa toliko število živine, da ima vkup 108 centov žive teže, s to klajo prerediti. Na primer:

1 plemenskega bika težkega	
9 centov	= 9 cen. žive teže,
10 krav po 8 centov težke	= 80 " "
1 dveletnega junca 7 cen. teže	= 7 " "
3 letne telice po 4 cente težke	= 12 " "

vkup . . . 108 cen. žive teže.

Ti repi imajo prej povedane klaje prek in prek zadosti.

Če bi bilo pa več živine v hlevu, kakor bi se je z gori povedano klajo skoz zimo prerediti moglo, si mora gospodar ali število repov znižati ali pa klaje, kolikor je primanjkuje, prikupiti. Kaj da ima storiti, to določuje cena živine in cena klaje. —

Svetujemo vsakemu živinorejcu, ki hoče od svoje živine vspešen hasek imeti, da predno se zima začne, tak proračun napravi in število živine v pravo razmero z množino napravljene klaje spravi. —

Kako gre krompir v kleti hranjevati, da se daljše gnjilobe varuje?

Skušeni kmetovalci sledeče nasvetujejo: V majhnih in tesnih kletnih prostorih, ki so dosti-krat brez oken, skoz ktera bi čisti zrak prihajati, sprideni pa odhajati mogel, se naj napravi z deskami obit predel 6 čevljev dolg, 5 pa širok. Temu predelu naj se naredi pod iz votlih ali pa zidarskih opek, še boljše pa iz suhih, dobrih desek, če so lahko pri rokah, ki moraja pa na polagah ležati nad tlami, da ne prhnijo. Ob straneh tega predela pa se postavijo iz dobre, suhe, oziminske slame $\frac{3}{4}$ do 1 čevlj debelo narejene pleternice. Med te se v predel krompir nasuje tako, da slama pleternic še za čevlj nad nasuti krompir moli. Krompir na kupu še nekoliko izhlaplja in sopuh skozi slamnate pleternice lahko izhaja, da krompir suh ostane. Ta način hranjevanja varuje krompir gnjilobe in krompir dolgo dober in zdrav ostane.

(„Pr. Ldw.“)

Nekaj o bučelarstvu.

Bučele so letos malo rojile, nekteri bučelarji, ki imajo mnogo starih rojev, niso letos nobenega mladega dobili. Meseca maja je menda škodil mraz, meseca avgusta pa, ko so pri nas najboljši roji, je predolgo deževalo. Ob začetku septembra so še sicer nekteri panji rojili, iz teh pa menda nič ne bo, ker so premalo časa za pašo imeli. — Pri tej priliki bi rad bučelarje opomnil, da si Skočidolskih panjev ali košev priskrbé, ki so pri nas redki kot bele vrane. Gotovo bode vsacega veselilo, pregledovati vse notranje delovanje bučelic, ki ga pri tem celó nič ne nadlegujejo. Teh panjev sem si preskrbel, čeravno sem zaradi slabe letine samo eden mlad roj v nov panj spraviti zamogel. Bučelice pa v njem tako veselo in marljivo delajo, da smem ta panj med najboljše šteti.

Kdor želi pozvedeti, kako da se s Skočidolskimi panjevi ravna, naj bere „slovenski bučelarček“, izdan po družbi sv. Mohora l. 1871. Kdor pa hoče panje videti ali jih imeti, se naj blagovoli pri meni oglasiti, ter mu hočem po njegovi volji postreči.

Radoslav Rižnar,

pri sv. Tomažu blizu Velike nedelje.

Državni zbor.

V 67. seji je predlagal dr. Foregger, zastopnik mest in trgov na slov. Štajerskem, t. j. zastopnik liberalnih nemškutarjev, ki so ga volili, da se naj društvena postava frajmavrerjev za ljubo tako spremeni, da se bodo ti rovarji smeli tudi v Avstriji očitno (na tihem so že itak) ustanovljati. — Ker je dunajska dež. vlada že 4krat enako prošnjo frajmavrerjev odbila, meri Foreggerjev predlog očitno na to, da ministra Stremayra v zadrego spravi. Predlog se je v 70. seji sprejel in odboru v pretres izročil. Ministri so seveda nasproti glasovali, ker je to — v katoliški državi sitna reč; pa njih stranka (levo središče) jih je pri tem na cedilu pustila ter glasovala za predlog (tudi naš štajerski dež. predsednik, žl. Kübeck), bolj boječi so jo pa iz zbornice med glasovanjem pobrisali. Ista „napredna“ Foreggerjeva stranka je v naslednji 68. seji vprašanje do vlade stavila, kar zopet na min. Stremayra meri, zakaj da še niso in kedaj bodo izdane izvršilne postave, da se „verske“ postave od 7. maja 1874 brž in bolj krepko izvršujejo; zakaj da še ni v letošnjem drž. proračunu znesek, ki ga bodo v smislu omenjenih postav posamesne fare in kloštri plačevali v cerkveni zaklad, in hoče li vlada skrbeti, da predloži v tej stvari dodatek k letošnjemu drž. proračunu?

V zalogi še imajo „naprednjaci“ tirjatve, da se oo. Jezuiti odpravijo in civilni zakon vpele. — Iz vsega je očitno, da hočejo ti zastopniki ljudstva svojo nezmožnost, denarne in davkarske zadeve urediti, pokriti in olepšati s svitom brezverstva, in tako — puhlim glavam in lahko-

živcem se prikupiti! Ljudstva čakajo in čakajo, da se jim silna bremena zljajšajo, obrtnija in trgovina vzdihuje pod hudimi nasledki denarnega poloma, liberalstvo jim pa ponuja — Bismarkovih krutih naredeb zoper cerkev in nedolžne redovnike! Namesto kruha — kamen!

Dr. Kronawetter je vtrjeval svoj predlog, da se društvena postava predela tako, da ne bodo več mogle pol. gosposke samovoljno motiti in prepovedovati društev; predlog se z veliko večino in navdušeno sprejme.

Baron Dipauli s Tirolskega se je poslanstvu odpovedal, brez dvoma zato, ker vidi, da ta drž. zbor ne bode državi miru po pravični spravi z deželami in narodi pripravi.

Sostavila se je v smislu §. 7. postave za vrvanje zemlj. davka od 24. maja 1869 centralna komisija na Dunaju iz zastopnikov vseh v drž. zboru zastopanih dežel. Komisija šteje 18 udov in isto toliko namestnikov, ki so bili, kjer koli mogoče, izvoljeni izmed ustavakov. Za Štajersko je voljen žl. Kellersperg, za namestnika Walterskirchen; za Kranjsko žl. Apfaltrern, za namestnika žl. Langer.

V 69. seji razvijal je Fux svoj predlog, da bi se v delegacije za naprej ne volilo več po deželah, ampak pomešano iz vse zbornice. Namen tej preuredbi je, kakar je odkritosrčno Fux sam rekel, da se samostalnost dežel tudi v tej stvari prekriža, kakor se je po direktnih volitvah v drž. zbor prekrižala. K sreči je pa predlog pri glasovanju s 153 glasovi proti 57 bil zavržen.

V tej seji se je začela splošna debata o delniški postavi. Po tej postavi ne daje več vlada dovoljenja akcijskim društvom, kakor jih tudi več ne nadzoruje, ampak opravlja to poseben nadgleden svet in društva na akcije se napravljajo svobodno po trgovinski postavi. — Pri tej priliki je gornje-avstrijski poslanec, dekan Pflügel, precej občutljivo zasegal vlado in posebno ministra provosodja, da se je tako malo gledalo na sleparije pri bankah, ki so toliko denarja ljudem iz žepa pograble, češ, saj ima vlada nadzorstvo, in vlada vendar ne more goljufij trpeti. Minister je sicer omenjenega poslanca in konservativno stranko sploh obiral, spodbil pa ni, kar je dekan Pflügel vladi očital. — Med poslanci je mnogo opravičnih svetovalecev in ti v zvezi z vladno stranko odbili so pri specielni debati nekatere prav koristne premembe, ki so jih posamesni poslanci nasvetovali.

V 71. seji je predložil minister pravosodja nenadoma načrt nove kazenske postave in jo brž ustmeno priporočil.

Mnogo poslancev je na odpustu, tudi grof Hohenwart.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Letina. Nesreča ob meji proti Ogerskemu.) V sredo 4. t. m. se je,

kakor je bilo naznanjeno, cerkveno, župnijsko in občinsko ljutomersko vino po dražbi prodajalo, in sicer po 120—145 fl. šartinjak. Občinsko se je dražje prodalo nego cerkveno in župnijsko; glavni uzrok mislim je ta, ker je bilo pozneje brano in se zato o času dražbe bolje okusiti dalo. — Prodalo pa se je letos že tudi po 154 fl. šartinjak, slabejšega je dobiti tudi po 110 fl. — Kvaliteta je v obče prav dobra, le kupcev je malo, ljudje pa bi radi brž ko mogoče blago v denar spravili, ker že vsak denarja komaj čaka; marsikteri bo prisiljen, dobro blago za slabo ceno prodati.

Zavolj kuge, ki se neki na Ogerskem in Hrvatskem nahaja, je tukaj meja zaprta in vojaki na straži nastavljeni. V nedeljo 8. novembra zjutraj grejo štajerski tesarji, ki so bili na Ogerskem na delu, domu. Na meji se eden izmed njih spré s tražečim vojakom, zarad česar, se še gotovo ne ve; a vojak nastavi puško, ustrelí za njim in ga tako nesrečno zadene, da se tesar le še 5 stopinj storišči s klicem: „Jezus, jaz moram umreti!“ mrtev zgrudi na tla. Revez zapusti ženo iz dvoje otrok. Ali je bilo ravnanje vojaka postavno ali ne, bo preiskava dognala.

Od sv. Petra pod sv. gorami. (Pusti pokojnim v miru počivati!) Neki prevzetan fantalin se ga je na vseh Svetnikov večer dovolj nasmrkal misleč, da je boljše duše napajati, kakor zanje moliti. Poda se potem na pokopališče, kjer so pobožni gomilice pokojnih z lučicami kinčali in v hvaležnem spominu klečé za prelube pokojnike molili. Predrzen oskrunjevalec je pa začel pokojne z — „grüß' ti Gott, tukaj ležiš?“ — pozdravljati, burke vganjati in si norca delati iz onih, ki so lučice prižigali. Kodar je rogovilil po noči, ne vem. Dušni dan zjutraj, ko so farani zahajali v cerkev, je šel na svoje zidarsko delo v Bizelski grad, tam pa z visočine zdrknol in nevarno padel ter si nogo in roke polomil. Da ni bil vreden, z rajnimi se združiti, je očiten dokaz božje milosti, ki ga je živega ohranila, naj bo živ vzgled svojim tovarišem in glasen klic vsem — moli za pokojne in pusti jih v miru počivati! Starši! kakošnih si želite otrok, da enkrat na vaši gomilici molijo: ali da pijancev, ki sveti kraj skrunijo? Izreajte jih v mladosti v kršanskem duhu, sicer dorastejo divjaki, kakor ono pijanče!

Od sv. Tomaža pri Veliki nedelji. (O letnem pridelku.) Pšenica, rž, ječmen je bil le srednji rod, oves je močno obrodil, kder ga ni toča stepla. Kornuza se je dobro obnesla; krompir srednje in je mnogo bolnega. Hajdina je bila rodna, kakor že dolgo ni bila tako, da so je nekteri gospodarji do 150 vaganov dobili; kder pa je 15. den avgusta toča potolkla, tam še je toliko ni bilo, kolikor so je vsejali. Repa je drobna. Jabelk je malo bilo in so jih po 10 do 15 gld. polovnjak prodavali. Hrušek bilo je več; nekteri so tudi sliv mnogo imeli in jih po 5 do 6 gld. polovnjak prodavali.

Vina je tako malo, da se mnogim vinogradnikom še delo ni splačalo.

Láhonščak in Kóráčki vrh sta le tretinko navadnega pridelka podala, drugi vrhi pa še toliko ne. Prodava se po 50 do 60 gld. polovnjak. Pred nekaj dnevi bil sem v Ormužu na kolodvoru, kamor so vozniki dovažali iz več vrhov ormuškega okraja vinski mošt, da se je po železnici odposlal, in ti so mi povedali, da je bil pokupljen po 100 in 120 gld. štrtinjak, najdražje neke gospe je bil za 150 gld. štrtinjak. Tudi iz Hrvatskega iz Vínice sem izvedel, da prodavajo po 7 do 10 gld. vedro. Nekaj se tudi čuje, da ide cena bolj nazaj kakor naprej.

iz Ptujškega polja. (Vinska letina.) V Halozah, ki so letos razglašene zarad posebno dobrega vinskega pridelka, ni povsod tako sijajno, kakor se govori. Na gornji strani okoli Borla je letina slabejša od lanske, le na spodnji strani na Gruškovcu in sosednjih vrhih je bolje od lani. — Pri sv. Miklavžu je obče tudi bolje od lani. Splošna cena je 130 štrtinjak, v Halozah tudi po nižji ceni.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kako malo zaupanja da imajo ustavaki v obstanek sedanjega, edino le Nemcem in nemškutarjem ugodnega ustava, ki je deželam politične pravice skrčil in v sredino na Dunaju preložil, se kaže ravno zdaj, ko so se svetli cesar s cesarico v drugič podali na Česko na jesenski lov v Pardubiških logih. Ustavaki se tresejo kot šiba na vodi, da bi njih mogočni nasprotniki, česki velikaši, s cesarjem pri lovskih pojedinah kaj o politiki govorili. Novine tolažijo dan na dan prestrašene ustavake: Nič se ne bojte, saj nema to potovanje političnega namena! — Strah je menda za zdaj res še prazen, ker v ces. spremstvu ni političnih mešetarjev, brez kterih se ničesar ne dožene. Tega pa ustavaki ne bodo mogli zabraniti, da ne bi cesar zapazili čudne prikazni, kako da jim vsikdar zvesti česki narod zdaj v drugič v lepih sprejemih svojo udanost očitno kaže, v državni zbor pa stanovitno in zaporedoma take poslance voli, ki ne gredó v drž. zbor. Ker niso ustavaki ob poslednjih volitvah ne enega mesta v českih okrajih pridobili, si utegnejo cesar vendar le misliti, da tako ne more obstati, marveč treba — pravične sprave.

Kranjsko. Minister trgovine je razpustil ljubljansko kupčijsko zbornico. V čem da bi se bila pregrešila, svet ne ve, le toliko je znano, da je bila kranjska kupč. zbornica že zdavno — nemčurjem in ljubljanskim ustavakom trn v peti, ker je po večini narodna. To je menda tudi uzrok bil, da se ji — edini zmed vseh drugih — v postavi o direktnih volitvah ni dovolil zastopnik. Upajmo, da tudi Slovencem enkrat solnce pravice zasije!

Ogersko. Zbornica ima zdaj opraviti s premembami, ktere je ob pretekli sesiji gosposka zbornica pri volilni, notariatski in odvetniški postavi napravila. V nekterih stvareh popušča zbornica poslancev, v drugih pa ne. Prav viharna je bila seja, v kterej je šlo za to, kateri jezik bi naj v notariatskih pismih postavno veljaven bil. Po prvotnem načrtu je bilo to strankam na voljo dano; zdaj pa je predlagal odbor, da naj to odloči minister pravosodja! Po dolgem besedovanju, med katerim je marsiktera grenka in krivična letela na nemagjarske narodnosti, je pa vendar obveljala prvotna določba, da smejo stranke tirjati pisem v svojem jeziku.

Bukovina. Federalistični časnik „Osten“ na Dunaju poroča v dopisu z Bukovine to-le, kar je tudi za nas Slovence silno mikavno: Nadvojvoda Rainer, poveljnik deželne brambe takraj Litave, je bil tudi v Sučavi, kder se mu predstavi med drugimi tudi učiteljstvo rumunske, grško-iztočne gimnazije. Na vprašanje vojvode, v katerem jeziku da se na gimnaziji podučuje, odgovoré profesorji, da — v nemškem! Nadvojvodi se to vendar prečudno dozdeva ter vpraša na dalje: „Pa vsaj imate vstriečnih razredov, v katerih se v rumunskem jeziku podučuje?“ Žalostnega obraza rečejo profesorji, da tudi paralelk z narodnim učnim jezikom ni! — Na to reče nadvojvoda ves nevoljen: „To je prečudno stanje; mislil sem, da se na tej gimnaziji v rumunskem jeziku podučuje, ker si vsako ljudstvo najložeje v svojem materinem jeziku potrebnih vednosti pridobi!“ Postavi, bralec, povsod namesto „rumunskega“ — slovenski jezik, in najdeš z nadvojvodo žalostno stanje naših gimnazij.

Vnanje države. Na Pruskem se je pred enim tjeđnom „boj za omiko“ v vsej svoji surovosti in gnjusobi pokazal. Prognani kaplan Schneiders je služil v farni cerkvi v Treviru peto mešo, ko pridere v cerkev več žandarjev in policajev, ki prerijejo do omrežja pred velikim altarjem, ljudstvo se pa za njimi vali. Navstane strašna gnječa, hrup in kričanje. Po blagoslovu silijo žandarji in policaji še dalje pred altar, ljudje za njimi ter se podere mrameljnato omrežje. Ljudstvo skuša policajem pot do altarja zaleči; duhovnik odloži brž pri altarju mešno opravo, policaji ga pa zgrabijo in v ječo odpeljejo, potem ko so pred altarjem z golimi sabljami po ljudeh mahali in si pot do nedolžnega mešnika delali. Ljudstvo je spremljalo do ječe svojega pastirja, ter je silno razdraženo.

Nemčija dobi zdaj še tretjo vrsto vojaštva, namreč črno vojsko (Landsturm). V njo se vpišejo za 10 let dosluženi vojaki, kateri dobijo po tem takem namesto 12 — celih 22 let vojaške službe! V Nemčiji se bodo toraj fantje le zato rodili, da — cesarja služijo! Nasledek tega pa bo, kakor je poudarjal kat. poslanec Bellestrem, da bodo morale tudi druge države Nemčijo po-

snemati, in tako postane Evropa — velika kasarna. —

Na Španskem še zdaj nič odločilnega ni. Kraljeva armada, ki večkrat republikance natepe, obseda zdaj trdnjavo Irun, na franc. meji, kder utegne te dni hud boj biti, ker skušajo republikanci trdnjavi na pomoč priti. — Kraljev brat Alfonzo, dozďaj poveljnik vojaškega oddelka, je od kralja poslan v važnih poslih do nekterih vlad, tudi na Dunaj pride.

V zedinjenih državah severne Amerike so bile volitve v drž. zbor, ter so močno zmagali nad liberalnimi republikanci demokrati, ki so pa v Ameriki blizo to, kar pri nas v Avstriji — federalisti. To je prav dobro znamnje!

Razne stvari.

(Varujte se sleparjev!) Te dni sta hodila okoli Maribora dva tujca; eden blago prodaja, drugi pa starine kupuje. Oba posebno rada farovže obiskujeta. Ta, ki starine išče in kupuje, je trdil, da je inšpektor c. k. dunajskega muzeja, in da ima letne plače 3000 gld.; kazal je tudi pobotnice skoro vseh župnijstev mariborskega in ptujskega okraja. Med drugim je pravil, da je za dunajski muzej kupil ptujske Gore monštrancijo za 3000 gld. Dozdeva se mi pa, da oba druga nista, kakor sleparja, ki bi rada iz cerkvenih in župnijskih denarnic dober zaslužek imela. Tega sem se prepričal posebno pri slednjem, ki starine išče in kupuje. Zavoljo prevelikega nadlegovanja sem mu pokazal neki medeni luster, ki se več ne rabi, in da si ravno sem za njega že imel 8 gld., mi je ta samo 2 gld. obečal rekiš, da več ni vreden. Po mnogem besedovanju sem se srečno obeh brž ko ne judov rešil, kar tudi drugim želim. — (Eden, ki se ni dal opehariti.)

(Javna varnost v Bisterški okolici) se lahko meri po tem, da sta v ednem tjeđnu dva napada mogoča. 31. okt. so v Ciglenici tik mesta hudobneži napadli 3 delavce in 6. novemb. v noči so v Laporji posestniku St. Sagadinu odpeljali voz, potem še kobilo in konja, ktera so vpregli in se veselo odpeljali. Živina je črne barve, voz (Steurwagen) še celó nov, zeleno pobarvan, košarica na njem je žolto pobarvana. — Vsakdo bodi prošén, če zapazi kje te stvari, da to nemudoma dotičnemu županu naznani.

(Požar.) Iz Pišee se nam poroča: Pretečeni pondeljek o 1/2 četrti uri na večer je pogorel velik in močen hram (škedenj) Janeza Liparja, posestnika v Blatnem, obč. Globoko. V njem je bilo več sodov in 120 veder mošta. Pogorelo je vse brez kake otebe do tal. Zavarovan je sicer bil, pa le za čisto malo (če se ne motim, le za 200 gld.) Vzrok ognja še ni znan; vendar se sluti, da je zapalil neki hudobnež, tujec, kteremu se je mož zameril.

(*Lakomnost nikdar dobra.*) „Gosp. listu“ v Zagrebu piše se iz Odeše (na Ruskem), da je ondi mnogo trgovcev na kant prišlo zaradi prevelike lakomnosti. Trgovci so namreč pozabili, da, ako je v južni Rusiji obilna žetev bila, zato ni treba bilo, da je na Francoskem in Angleškem njim za voljo glad. — Preveč so potrošili za nakupovanje žita, in zdaj ga spečati ne morejo in pod ceno dajejo.

(*Umorjen kaplan.*) Dne 6. t. m. popoldne našli so v grabi za cesto blizu Kormina mrtvega kaplana Bracanskega na Primorskem. Ker je na sencah pobit bil, se je brž ko ne hudo bež nad najim maščeval.

(*Konjski tatovi*) so v nedeljo po noči č. g. župniku v Stranicah iz bleva ukradli konja z zaprego in vozičkom vred. Kam da so se odpeljali, se še ni izvedelo, akoravno se je na mnogo strani telegrafiralo.

(*Tudi v Wertheimovki*) ni denar pred tatovi varen! Grajšaku, generalu žl. Götmanu v Saneku (Savinski dolini), je nedavno z Wertheimove kase ukradenih bilo 1000 gld. v bankovcih po 100, 50, 10 in 5 gld. Poškodovanec ponuja 100 gld. onemu, ki tata zgrabi; kdor pa s tatom vred tudi denarje nazaj spravi, dobi 200 gld.

(*Umrla je v Mariboru*) dne 6. t. m. baronka Lannoy, spolovna sestra Carnerijeva, v 75. letu svojega življenja. Pobožna kristjana bila je velika dobrotnica ubozih, pa je najrajši celó na tihem, po drugih zaupnih osebah, dobrote delila. Truplo pokojne se je v nedeljo v rodbinsko rako v Selnicah odpeljalo.

(*Treznostna društva*) se snujejo na mnogo krajih na Poljskem, ker se hočejo kmetje židovskih pijavk, ki prodavajo „vudko“ ali žganjico, oteči in židove iz pivnic spraviti. Kder navstane društvo in prestane pitje žganjice, se postavijo pred prazne pivnice visoki križi. Društva seveda najbolj duhovniki pospešujejo, s tem pa tudi veliki dobrotniki svojega naroda postajajo. — Ne bi li pri nas tudi to kazalo?

(*Spremembe v Lavantinski škofiji*) Č. g. Anton Ribar pride za kaplana v Hoče; — druga kaplanija v Gornjem gradu ostane izpraznjena.

(*Za družbo duhovnikov*) so nadalje vplačali č. g. : Klavžer 22 gld., Jan. Franc 11 gld., Jarić Val. 11 gld., Rat 33 gld.

(† *Dr. Leon Vončina.*) Prav z bridkim srcem naznanjamo smrt č. g. dra. Leona Vončine, s katerim je ljubljanska škofija enega svojih najvrljših duhovnikov, slov. domovina pa izvrstnega domoljuba zgubila. Pokojni je bil profesor cerkvenega prava in cerkvene zgodovine na ljubljanski bogoslovnici, podpredsednik slov. „Matice“, ustanovnik in vodja katol. rokodelskega društva itd. Vsaka dobra stvar našla je v njem krepkega podpornika. Pred 3 meseci obhajal je sredi svojih sošolcev v Stari loki 25letnico svojega duhovništva. Umrl je preteklo sredo 4. t. m. v 49. letu

svojega življenja za legarjem, ki se je brž možganov prijel in blagemu možu zavednost vzel. R. I. P.!

(*V zadevi Slomšekovega spominka*) imamo danes čast in veselje naslednje naznaniti: Dne 4. t. m. bila je seja zvršilnega odbora v Mariboru in navzoči so bili gg.: kanonik Glaser, dr. Srnec, prof. Šinko in Pajk. Denarničar, g. dr. Srnec, je poročal o stanju glavnice, ktera znaša 5271 gld. 80 kr., 3 ces. zlate, 1 petfrank in obresti od dne 1. jul. t. l., ker so druge že v glavnico vštete.

Enoglasno sprejeti so bili predlogi: Glaserjev, da se glavnica in sicer po predlogu Pajkovem že 14. nov. vloži v mariborski hranilnici, in da se dr. Srnec kot denarničar potrdi in hranilnične bukve hrani.

Zastran prostora za stavljenje spominka sklene odbor, da se postavi v mariborski stolni cerkvi in sicer v presbiteriju (na mestu pred velikim altarjem) nasproti škofovskemu sedežu *) za kar se naj prošnja za dovoljenje pošlje do mil. knezoškofa. — G. kanonik Glaser prevzame nálog, da priskrbi osnovo za spominek.

Ko se prošnja reši in osnova priskrbi, se skliče pomnoženi odbor **) v pretresovanje. —

G. Glaser še nasvetuje in odbor temu pritrdi:

- a) da se kaki majhen spominek nad grobom Slomškovim,
- b) na njegovem domu, (kje? v Ponikvi? Tukaj pač ne sodi. Vred.)
- c) v cerkvi rojstne fare postavi;
- d) da se 1000 gld. za izdanje Slomškovih spisov porabi, ako bo toliko denarja preostalo.

Poslano.

„Banka Slovenija“.

Po nekem g. opravičnem svetovalcu se nam tole o „banki Sloveniji“ poroča: Do 5. t. m. bilo je za 950 delnic po 15 gld., za 10 po 20 gld., za 130 po 30 gld. in na račun še več delnic 500 gld. vplačanih, tedaj vsega skupaj 18.850 gld. Zavarovanje proti ognju in za življenje je neslo brez protizavarovanja meseca oktobra 6869 gold. 64 kr. — Stroški za vradnike, kterih prvotno število 36 se je na 15 znižalo, znašajo vsak mesec 1200 gld., poštni in vradniški stroški z nagrado g. podpredsedniku in glavnemu zastopniku za Česko vsak mesec od 4—500 gld. Iz Českega in Moravskega, kjer se je za prejšnje podružnice nepremišljeno silno veliko potrošilo, agenti pa nam

*) Ta prostor se nam dozdeva prav neprilichen, ker bi spominek tukaj ljudstvu preveč odročen bil in presbiterij bolj pačil kakor pa lepšal. Vredn.

**) „Pomnoženi odbor“ je menda odbor vseh dekankov labodske škofije? Kakor mi stvar z izvršnih pisem poznamo, ni to „pomnoženi“, nego pravi odbor; „pomniti“ se zamore in sme le izvršni odbor, ako potrebuje vreden.

niso denarjev pošiljali, pride zdaj vsak dan kaj denarja, ker mora glavni zastopnik neprenehoma okoli potovati in agente nadzorovati; police se tudi vse neposredno v Ljubljani napravljajo, tako da so nevarnosti zgube, kolikor le mogoče, odstranjene. —

G. Debevec, izveden trgovec, je zdaj duša naši banki; on ima glavno vodstvo v rokah, drugi delajo kot načelniki vsak v svojem oddelku. — Vest v dunajskem listu „*Valld.*“ in tudi v „*Gr. Volksblatt-u*“, da se bodo 15. t. m. neveljavne spoznale tiste delnice, na ktere se ni doplačalo 20 gld., ni resnična, ker končni obrok stavljati ima pravico le opravični svet, in preden se to nepreklicljivo zgodi, se bo v slov. listih naznanilo. — Ker se je za vstanovljenje naše banke, posebno še pa za nepremišljeno vpeljanje podružnic sè stalno plačo in preveliko število uradnikov v Ljubljani, potem za preimenitno upravo v bankinih prostorih itd. preveč denarja potrošilo, je to mnogo delničarjev osupnilo ter so mislili, da se niti 10.000 gld. doplačila na delnice ne bode dobilo. Zgornji izkaz kaže, da je že več kakor tretjina delnic doplaćanih in nadjati se je, da se do 20. grudna še mnogo delničarjev za doplačilo odloči, ter se zgube že vloženih denarjev ognejo. Tako si za domovino gotovo koristni zavod rešimo, ako ga vsak pravi domoljub blagodušno podpira in se ne spodtika več nad prvotnimi zmotami pri vstanovljenju. Bili smo Slovenci v tej stvari začetniki in — bridka skušnja nas je hvala Bogu zmodrila.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuj		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	70	4	50	4	60	4	40
Rži	3	60	3	50	4	—	2	80
Ječmena	3	70	3	—	2	80	2	50
Ovsa	2	40	1	90	2	30	1	90
Turšice (koruze) vagan .	3	70	2	85	3	50	2	35
Ajde	3	50	2	30	3	20	1	90
Prosa	3	90	3	—	3	20	—	—
Krompirja	2	—	1	50	2	—	1	80
Sena cent .	1	80	2	—	1	20	1	0
Slame (v šopkih) . . .	1	40	1	40	—	80	—	—
„ za steljo	—	80	—	90	—	40	—	—
Govedine funt	—	28	—	30	—	28	—	19
Teletine	—	32	—	32	—	30	—	22
Svinjetine	—	34	—	32	—	30	—	34
Slanine	—	42	—	38	—	48	—	28

Loterijske številke:

V Trstu 7. novembra 1874: 27 76 46 33 49

Prihodnje srečkanje: 21. novembra.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. % . .	70	10
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vred- nosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem .	165	50
Ažijo srebra	105	—
„ zlatá	5	24

Služba organista

1—2

v Stopercih pri Rogatcu je ob enem z učiteljsko službo do konca t. m. razpisana. Dohodki zraven navadne štole so: zapisana pšenična in zmesna ter prostovoljna vinska bernja.

Cerkveno predstojništvo.

Oznaniilo.

Okoli 1000 požlahtnjenih drevesic jabek, grušek in sliv 2 in 3letnih različnih sort po 10 gld., 15 in 20 gld. stotina; potem 1000 divjakov 3, 2 in 1letnih po 2 in 1 gld. stotina zeló lepo obrašenih in obkoreninjenih ima zavoljo preselitve do konca t. m. na prodaj

Vinko Kocmut,

nadučitelj v Pušavi.

(Station Lorenzen ob Marburg.)

Ravnokar so na svetlo prišle

2—2

(v *osmem* natisu)

Dekliške bukve

od rajnega Jožefa Rozmana, konjiškega nadžupnika.

Dobivajo se po prejšnji ceni v Ljubljani pri M. Gerberju, v Celji pri J. Šmidu in v Konjicah pri J. Vohu, farnem namestniku.

2—2

Pri g. Anton Novaku,

bukvovezu v Mariboru

in čč. oo. Franciškanih v Mariboru

se dobijo lističi za bratovščino živega roženkranca.

Clajton in Shuttleworth-ovi

angleški kmetijski stroji in orodja

izvrstne osnove in delalne zmožnosti se vedno dobivajo

v veliki zalogi v Mariboru

graškem predmestju šte. 91.